

דצמבר 2006

רצועת עזה: תמונת מצב נכון ל- 13 בדצמבר 2006

שלושה ילדים הרוגים בין הקורבנות האחרונים של
ההתנגשויות הפנימיות; הפסקת האש נשמרת למרות
ההפרות; הנזק רחב ההיקף נותר בעינו

• סקירה כללית של המצב

• התפתחויות עיקריות / ניתוח מגמות

• הערכת נזקים

סקירה כללית של המצב ההומניטרי

הפסקת האש בין הרשות הפלסטינית לממשלת ישראל, שהושגה ברצועת עזה ב-26 בנובמבר נשמרת עקרונית, למרות הפרות בודדות על ידי שני הצדדים. אולם, האלימות הפנימית נמשכת ללא הפסקה, ושלושה ילדים בגילאים שבע, שמונה ותשע נמנים עם קורבנות העימותים האחרונים. הם נורו למוות במכונית בה נסעו, יחד עם קורבן נוסף, גבר בן 25. חמושים אלמונים ביצעו את הירי בעיר עזה ב-11 בדצמבר.

במהלך חמשת החודשים האחרונים רצועת עזה שילמה מחיר כבד על המשך המבצעים הצבאיים של צה"ל. ההרס הנרחב של התשתיות האזרחיות כולל נזק שנגרם לדרכים, גשרים, מערכת החשמל, צינורות מים, לצד הגבלות תנועה מחמירות שנכפות על האוכלוסייה. אלימות פנימית גוברת, שיעור עוני גבוה ממילא ושיעור אבטלה גבוה גורמים לחששות כבדים בתחום ההומאניטארי.

ואולם, בששת השבועות האחרונים נרשמה עליה משמעותית בתפעולו של המעבר העיקרי, מעבר קרני, שהביא לשיפור בזרם תנועת הסחורות המיובאות והמיוצאות מהרצועה. מדובר בצעד חיובי שבציודו הקלה מסוימת ומיתון בעומק המשבר.

מקרי ההרג האחרונים, שמקורם באלימות הפנים-פלסטינית הגואה, מסמנים את התפוררות שלטון החוק וקריסת הביטחון הפנימי השוררים כעת בחלקים גדולים ברצועת עזה. 104 פלסטינים נהרגו ברצועת עזה, בהם שבעה ילדים, בתקריות של אלימות פלסטינית פנימית מהאחד בינואר 2006 ועד ה-30 בנובמבר השנה. 666 פלסטינים נפצעו בתקריות אלה, בעיקר בהתנגשויות בין פלגים יריבים ובסכסוכים בין משפחות יריבות.

מאז תחילת הפסקת האש 33 רקטות קסאם מתוצרת מקומית נורו בידי חמושים פלסטינים לעבר ישראל. כמו-כן דווחו 14 מקרים של הפרות לכאורה ע"י צה"ל. על פי רוב מדובר במקרים בהם ירו חיילי צה"ל לעבר פלסטינים שנעו בקרבת הגבול המזרחי של הרצועה. בתקריות אלה נפצעו 13 פלסטינים. כלי שיט של חיל הים ירו לעבר ספינות דיג פלסטיניות ששטו לחופי הרצועה. ב-10 בדצמבר שני בולדוזרים צבאיים וטנק ביצעו חישובי קרקע במשך 90 דקות באזור "אל-קוררה", מצפון-מזרח לחאן יוניס. מאז תחילת הפסקת האש, לא בוצעו תקיפות אוויריות של חיל האוויר לעבר מטרות ברצועה. הפגזות הארטילריה של צה"ל לעבר צפון הרצועה ומזרחה הופסקו ב-8 בנובמבר בעקבות התקרית בה נהרגו 19 אזרחים פלסטינים ו-54 נפצעו בבית חאנון, כאשר מטח ארטילריה פגע בשישה בתי מגורים פלסטינים. בחמשת החודשים שעברו מאז פתח צה"ל במבצע הצבאי שלו ברצועה, ב-28 ביוני 2006, 807 רקטות קסאם מתוצרת מקומית נורו על-ידי חמושים פלסטינים לעבר ישראל. צה"ל ירה 5,750 פגזי ארטילריה לעבר הרצועה, ו-434 טילי אוויר-קרקע שוגרו ממטוסי חיל האוויר לעבר מטרות ברצועה.

במהלך תקופה זו, (מה-28 ביוני ועד ה-28 בנובמבר) נהרגו 417 פלסטינים כתוצאה ממבצעי צה"ל, ו-1,287 נוספים נפצעו. במהלך 2006 נהרגו ברצועה סה"כ 112 פלסטינים, ביניהם לפחות 98 ילדים ו-215 נפצעו. נתונים אלה מצביעים על עליה משמעותית באלימות בחודשים הקודמים.

במהלך אותו פרק זמן נהרגו חמישה ישראלים, שניים מההרוגים הם אזרחים שנהרגו כתוצאה מירי רקטות הקסאם, ושלושת ההרוגים האחרים הם חיילים. 57 ישראלים נפצעו, בהם 27 חיילים ברצועת עזה.

עליה משמעותית נרשמה בתנועת הסחורות העוברות במעבר קרני מאז הגשת הדו"ח האחרון ב-9 בנובמבר. בשבועיים הראשונים של דצמבר, עד ה-12 בחודש, עברו במעבר קרני 46 מטענים ליצוא בממוצע ביום, 63 אחוזים מתוכם הכילו סחורה חקלאית. זאת

בהשוואה לממוצע של 11 מטעני ייצוא ביום מתחילת השנה ועד ה-9 בנובמבר. מספר המטענים המיובאים ביום בממוצע עלה ל-369, בהשוואה לממוצע יומי (מתחילת השנה ועד ה-9 בנובמבר) העומד על 135 מטענים ביום.

אומדן נזקים

במהלך חמשת החודשים האחרונים נגרם נזק כבד לתשתיות בכל האזורים ברצועת עזה. דו"ח שהכין ה-UNDP מעריך שבין ה-28 ביוני וה-27 באוגוסט נגרם נזק בהיקף של כ-46 מיליון דולר אמריקאי לתשתיות עירוניות, מבני דיור, מבני ציבור, קרקעות חקלאיות, חממות, מתקני אנרגיה ומבני תעשייה ומסחר.

למעלה מ-50 אחוזים מהנזק הכללי נגרם למגזר החקלאי, ואומדן הנזק שנגרם לענפי החקלאות השונים ובהם מטעי זיתים, פרדסים, חממות, לולים, עדרי בקר, בארות מים ומערכות השקיה נאמד ב-23.5 מיליון דולר אמריקאי.

הרס חמור וביזה בשדה התעופה הבינלאומי בעזה

בעקבות נסיגת צה"ל מרצועת עזה ב-26 בנובמבר, התגלה נזק חמור בשדה התעופה (שדה"ת) של רצועת עזה. צה"ל השתמש בשדה"ת כבסיס לפעילות במהלך המבצע, ועל צוות עובדי המקום נאסר להיכנס למבנים בזמן זה. בשדה"ת לא התרחשו עימותים מזוינים עם חמושים פלסטינים, ולפיכך הנזק הפנימי שנגרם למסוף הנוסעים העיקרי לא נגרם ככל הנראה כתוצאה מירי, אלא על-ידי החיילים שהוצבו במקום. אריחי בידוד נעקרו מהתקרה, צינורות מים נתלשו מהאדמה, ניירת רשמית של הנהלת שדה"ת הושלכה בכל מקום, ורסיסי זכוכית כיסו את הרצפות. צוותי השטח של האו"ם הבחינו גם בכתובות גרפיטי בעברית על הקירות.

למרות ששדה"ת לא הופעל מאז ה-8 באוקטובר 2000, היום בו ממשלת ישראל סגרה את המרחב האווירי של רצועת עזה, 450 עובדי המקום המשיכו להגיע מדי יום למקום העבודה. עד לתחילת המבצעים הצבאיים, מסוף הנוסעים נשמר במצב מצוין ומוכן לפעולה. אחד התנאים המרכזיים עליהם סוכם בהסכם המעברים (AMA), שנחתם בין הרש"פ לממשלת ישראל ב-15 בנובמבר 2005, הדגיש את חשיבות שדה"ת של עזה. בהסכם צוין שהדיונים העוסקים בהסדרי הביטחון, הבנייה והתפעול ימשכו. פתיחת שדה"ת ברצועת עזה הייתה עשויה להקל על הקשיים ההומניטריים והכלכליים שנגרמו על ידי הסגר המתמשך על הרצועה, ו-"לקדם פיתוח כלכלי" כפי שנחזה בהסכם. הנזק הנרחב שנגרם לשדה"ת בחודשים האחרונים הרס הזדמנות זאת לפחות בכל הנוגע לעתיד הקרוב.

הרשות הפלסטינית האזרחית לתעופה מעריכה כי עלות הנזק שנגרם למסוף, להגרים ולמבנים הסמוכים מוערך בכ-6.4 מיליון דולרים, ואומדן זה צפוי לגדול בצורה משמעותית כאשר יושלמו הערכות מקיפות יותר. ההרס האחרון נגרם בנוסף לנזקים בשווי 24.3 מיליון דולרים שנגרמו לשדה"ת במהלך פשיטות צה"ל שהתקיימו בין ה-4 ל-15 בדצמבר 2001.

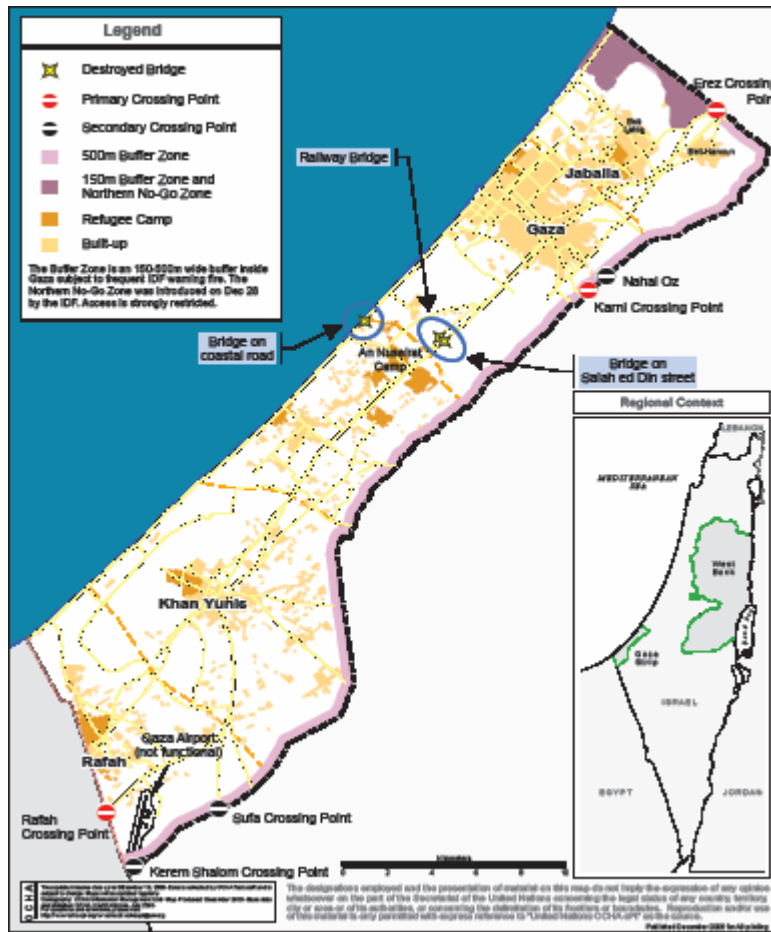
מסוף הנוסעים, נמל התעופה הבינלאומי של עזה, 4 בדצמבר 2006 (OCHA).

נזק לתשתיות בבית חאנון

באחד בנובמבר השנה פתח צה"ל במבצע "ענני סתיו" בעיירה בית חאנון, בתגובה לירי המתמשך של רקטות הקסאם לעבר העיר שדרות שבנגב. בין הראשון ל-8 בנובמבר נהרגו 82 פלסטינים, ויותר מ-260 נפצעו בצפון הרצועה. במהלך הפלישה שארכה שישה ימים נגרם נזק נרחב לתשתיות, ובמיוחד לדרכים. בעקבות נסיגת צה"ל מבית חאנון ב-7 בנובמבר, בוצעו מספר הערכות אומדן נזקים.

<u>עלות (בדולרים)</u>	<u>נזק מגזרי</u>	<u>סוכנות</u>
3,299,302	תוכנית חירום לשיקום תשתית עירונית שניזוקה בבית חאנון כוללת 28 רחובות, 8 מבני ציבור, מים, ביוב, מי משקעים, מערכות חשמל ושיקום דרכים וכבישים.	UNDP
2,329,000	תיקוני חירום למחסות ובנייה מחדש בבית חאנון. בנייתן מחדש של 48 יחידות דיור ותיקון 983 יחידות	UNRWA
571,000	נזק למערכת המים והחלפת צנרת, משאבות וציוד. נזק למערכת הביוב והחלפת צנרת.	CMWU
17,150.126	נזק לדרכים (882,000) בתים (2,193.320) מערכת החשמל (270,386) מערכת הטלפוניה (219,920), מבנים ציבוריים (1,584,500) ואזורים חקלאיים (12,000.000).	IMG-EC
<u>23,349,428</u>		<u>סך הכול</u>

הרס גשרים ברצועת עזה

שלושה גשרים נהרסו על ידי חיל האוויר ב-28 ביוני, אחד הגשרים היה ממוקם ברחוב סאלח א-דין, השני היה ממוקם בכביש החוף, והשלישי היה גשר רכבת ישן, שהוקם לפני כשמונים שנה בתקופת המנדט הבריטי, ושימש כחוליה מקשרת חשובה בין הרצועה לקהילה הבדואית המבודדת באזור מוחרקה.

בעקבות הרס הכבישים נסללו דרכי חצץ חלופיות ליד המבנה שנהרס ברחוב סלאח א-דין ובכביש החוף. הדרכים מאפשרות מעבר לכלי רכב המבקשים לנוע בין האזור המרכזי, העיר עזה, ומעבר לה. למרות שבעת הזאת דרכים אלה משביעות רצון, הרי שקיים שחשש שגשמי החורף יגרמו להצפתן, לאור העובדה ששתיהן ממוקמות בגובה פני הים, על קרקעיתו של עמק עזה.

ארגון UNDP מעריך שהנזק הכולל שנגרם לשלושת הגשרים שנפגעו נאמד ב-5.4 מיליון דולר. לאחרונה התחילו עבודות שיקום גשר כביש החוף במימון ממשלת ברזיל. ארגון אונר"א גייס התחייבויות לבניית הגשת ברחוב סלאח א-דין והעבודה התחילה ב-10 בדצמבר, והיא צפויה להימשך עד 12 שבועות.

עדכון בנוגע לאספקת החשמל

אספקת החשמל לרצועת עזה נותרה לא מספקת למרות התקנתם של שבעה שנאים חדשים בין ה-1 ל-15 בנובמבר. ב-28 ביוני הפציץ חיל האוויר הישראלי בצורה שיטתית את ששת השנאים של תחנת הכוח של רצועת עזה והשמיד אותם. הדבר הותיר את תושבי הרצועה, כ-1.4 מיליון איש, ללא חשמל במשך 18 שעות ביממה, וללא מים במשך יותר מ-20 שעות ביממה. הביקוש הנוכחי בתוך רצועת עזה, לפי נתוני לשכת הנשיא וחברת האנרגיה הפלסטינית (GPGC) עומד על 215 מגה וואט (MW), אך במהלך החורף צפוי הביקוש לעלות ל-225 מגה וואט. החשמל המסופק כעת לרצועת עזה והמסתכם ב-184 מגה וואט, מגיע משלושה מקורות:

חברת האנרגיה הפלסטינית (GPGC) ¹	MW 60 (מקסימום)
חברת החשמל של ישראל (IEC)	MW 107
מצריים	MW 17
סה"כ	MW 184

המזק הנרחב לרכוש אזרחי בעזה, ירי לתוך ריכוזי אוכלוסין של רקטות קסאם, ותקיפות ארטילריה ואוויר מעלים את נושא הפרת החוק ההומניטרי הבינלאומי. כך לדוגמה, תחת סעיף 147 של אמנת ג'נבה הרביעית, לפיה "... הריסתו והחרמתו של רכוש בקנה מידה רחב, שאין הכרח צבאי מצדיקו ואשר בוצעו שלא בהיתר ומתוך הפקרות..." מהווה הפרה חמורה של האמנה. האמנה מציינת בסעיף הבא כי "... שום צד לאמנה לא יורשה לפטור עצמו או צד אחר לאמנה מכל אחריות שנתחייב בה הוא עצמו או צד אחר לאמנה בקשר להפרות המוזכרות בסעיף הקודם..."

* * *

את הנוסח האנגלי של הדו"ח ניתן לקרוא באתר OCHA www.ochaopt.org

http://www.ochaopt.org/documents/OCHA_Gaza_Situaion_Report_13_Dec_2006_eng.pdf

המשרד לתאום הומניטרי של האו"ם – OCHA
טלפון: 5853 / 02-582-9962, רח' סיינט ג'ורג' 7, ירושלים

¹ חברת החשמל הפלסטינית מעריכה כי כוח החשמל המרבי המופק כעת מתחנת הכוח של עזה לא עולה על MW 60, בעוד שהפוטנציאל של השנאים המקוריים הגיע ל-MW 140, למרות שמעולם לא מומש.